

Suvestinė redakcija nuo 2022-12-24

Įsakymas paskelbtas: TAR 2014-11-28, i. k. 2014-18089

TAR pastaba. 2022 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 3D-856 taikomas ir projektams, dėl kurių paramos paraiškos pateiktos iki šio įsakymo įsigaliojimo (2022-12-24)

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-856](#), 2022-12-23, paskelbta TAR 2022-12-23, i. k. 2022-26575

Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo

Nauja redakcija nuo 2022-12-24:

Nr. [3D-856](#), 2022-12-23, paskelbta TAR 2022-12-23, i. k. 2022-26575

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL DIRBTINAI SUKURTŲ SĄLYGŲ GAUTI PARAMĄ NUSTATYMO METODIKOS PATVIRTINIMO

2014 m. lapkričio 27 d. Nr. 3D-889

Vilnius

Igyvendindamas 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2020/2220, 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. birželio 16 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1408,

t v i r t i n u Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodiką (pridedama).

Žemės ūkio ministrė

Virginija Baltraitienė

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2014 m. lapkričio 27d. įsakymu Nr. 3D-889
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2022 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-856
redakcija)

DIRBTINAI SUKURTŲ SĄLYGŲ GAUTI PARAMĄ NUSTATYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodika (toliau – Metodika) nustato tvarką, pagal kurią nustatomos dirbtinai sukurtos sąlygos paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (toliau – KPP) priemones ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – SP) intervencines priemones.

2. Metodika parengta įgyvendinant 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2020/2220, 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. birželio 16 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1408, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymu, Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymu (toliau – SVVĮ), atsižvelgiant į 2003 m. gegužės 6 d. Europos Komisijos rekomendaciją Nr. 2003/361/EB dėl mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (toliau – EK rekomendacijos), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą (toliau – SP), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507, „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – KPP administravimo taisyklės), Standartą LST EN 31010:2010 „Rizikos valdymas. Rizikos vertinimo būdai“, 2013 m. rugsėjo 12 d. Europos Teisingumo Teismo (toliau – ETT) sprendimą byloje Nr. C-434/12, 2014 m. vasario 27 d. ETT sprendimą byloje Nr. C-110/13 bei ETT rekomendacijas dėl bylos Nr. C-434/12 ir sprendimo Nr. C-110/13, ES audito institucijų ir kitų tarnybų rekomendacijas dėl dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti prevencijos bei kontrolės.

3. Metodika taikoma toms KPP priemonėms ir SP intervencinėms priemonėms, kurių įgyvendinimo taisyklėse tai nurodyta.

4. Metodika turi vadovautis asmenys, atliekantys KPP priemonių ir SP intervencinių priemonių paraiškų vertinimą, administruojantys paramos gavėjų projektus ar vykdančys jų priežiūrą.

Atlikdama rizikų vertinimą dėl galimo dirbtinio sąlygų gauti paramą kūrimo, taip pat tirdama galimus dirbtinai sukurtų sąlygų atvejus, Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) vadovaujasi Metodika, 2 punkte nurodytais, taip pat kitais

teisės aktais bei dokumentais, savo vidaus procedūromis, tam tikslui kuria ir (ar) naudoja būtinus įrankius bei priemones.

5. Metodikoje vartojamos sąvokos:

5.1. **Dirbtinai sukurtos sąlygos gauti paramą** – vieno ar kelių fizinių ir (arba) juridinių asmenų sukurtos, taip pat ir kuriamos sąlygos apeiti teisės aktų reikalavimus ir (arba) įgyti paramos tikslams prieštaraujantį pranašumą paramai gauti.

5.2. **Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą rizikos kriterijus** (toliau – rizikos kriterijus) – dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą vertinimo pagrindas, matas.

5.3. **Funkcinis nesavarankiškumas** – požymis, kai funkcinio požiūriu gamybos ir techniniai procesai sąmoningai išskiriami į skirtingus projektus arba kai nustatoma, kad naudojamosi bendra pagal KPP ar SP finansuojama infrastruktūra, siekiant įgyti paramos tikslams prieštaraujantį pranašumą.

5.4. **Susiję asmenys** – fiziniai ar juridiniai asmenys, kaip apibrėžta SVVĮ ir (arba) kaip nurodyta EK rekomendacijose ir ETT rekomendacijose dėl sprendimo Nr. C-110/13.

5.5 Kitos Metodikoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, žemės ūkio ministro tvirtinamose Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklėse, KPP priemonių įgyvendinimo taisyklėse, SP intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse, Metodikos 2 punkte nurodytuose ir kituose ES paramos teikimą reglamentuojančiuose ir su tuo susijusiuose teisės aktuose.

6. Jei projektas pagal Metodikos priede detalizuotus rizikos kriterijus galimai atitinka dirbtinai sukurtas sąlygas paramai gauti (tiek paraiškos vertinimo, tiek projekto administravimo ar priežiūros metu), būtina papildomai įvertinti (atsižvelgiant į ETT sprendimus bylose Nr. C-434/12 ir Nr. C-110/13 bei ETT rekomendacijas dėl šių bylų):

6.1. objektyvius elementus, kuriais remiantis daroma išvada, kad nebus galima pasiekti paramos tikslų;

6.2. subjektyvius elementus, kuriais remiantis daroma išvada, kad dirbtinai sukūrus sąlygas paramai gauti, buvo išimtinai siekiama įgyti paramos skyrimo tikslams prieštaraujantį pranašumą.

7. Nustatydamą, ar sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, Agentūra gali remtis ne vien kriterijais, nusakančiais geografinius, ekonominius, funkcinius ir teisinius ir (arba) asmeninius ryšius, bet ir kitais požymiais, rodančiais, kad būtų sąmoningo asmenų veikimo ar veiksmų derinimo. Nustačius sąmoningo asmenų veikimo ar veiksmų derinimo požymių, nepriklausomai nuo rizikos kriterijų skaičiaus, atliekamas išsamus vertinimas kaip nurodyta Metodikos 8 punkte.

8. Agentūra, konstatuodama, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, turi įvertinti rizikos kriterijų ir juos papildančių aplinkybių visumą sudarančius objektyvius ir subjektyvius elementus, nurodytus Metodikos 6 punkte.

II SKYRIUS

DIRBTINAI SUKURTŲ SĄLYGŲ GAUTI PARAMĄ NUSTATYMAS VERTINANT PARAMOS PARAIŠKĄ

9. Paraiškos vertinimo metu, remiantis duomenimis, esančiais Agentūros ir kitose informacinėse sistemose ir (arba) dokumentuose, taip pat kita informacija, turi būti išnagrinėti projekto galimi ryšiai nustatant, ar egzistuoja šie rizikos kriterijai, numatyti Metodikos priede:

9.1. projekto (projektų) įgyvendinimo vieta (geografinis ryšys);
 9.2. projekte (projektuose) numatyta vykdyti arba vykdoma veikla (ekonominis ryšys);
 9.3. susiję asmenys, susiję projektai, partnerinės įmonės (teisinis ir (arba) asmeninis ryšys);

9.4. projekto funkcinis nesavarankiškumas (funkcinis ryšys).

10. Minimalus rizikos kriterijų skaičius tyrimui dėl dirbtinai sukurtų sąlygų pradėti nenustatomas. Jei vertinimo metu nustatoma, kad paraiška (ar paraiškos) atitinka ne mažiau kaip 3 (tris) Metodikos priede pateiktus rizikos kriterijus, turi būti atliktas patikrinimas dėl galimai sąmoningo asmenų veikimo ar veiksmų derinimo siekiant dirbtinai sukurti sąlygas gauti paramą, kaip nurodyta Metodikos 7 punkte.

11. Nustačius, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, paraiška įvertinama kaip neatitinkanti tinkamumo gauti paramą sąlygų ir reikalavimų. Agentūra apie tokias paramos paraiškas informuoja teisėsaugos institucijas.

12. Tais atvejais, kai paraiška atitinka Metodikos priede pateiktus 3 ir daugiau rizikos kriterijus, ir (arba) nustačius sąmoningo asmenų veikimo ar veiksmų derinimo požymių, tačiau pritrūksta įrodymų konstatuoti, kad sąlygos gauti paramą buvo dirbtinai sukurtos, paraiškos vertinimas tęsiamas įprasta tvarka. Agentūros informacinėse sistemose tokia paraiška pažymima ir administruojama kaip rizikinga dėl galimai dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą.

III SKYRIUS

DIRBTINAI SUKURTŲ SĄLYGŲ GAUTI PARAMĄ NUSTATYMAS ADMINISTRUOJANT PROJEKTĄ IR VYKDANT JO PRIEŽIŪRĄ

13. Projekto administravimo arba priežiūros metu pagal duomenis, esančius Agentūros ir kitose informacinėse sistemose ir (arba) dokumentuose, taip pat kitą informaciją, turi būti išnagrinėti projekto galimi ryšiai remiantis Metodikos priedu, t. y. turi būti įvertinta, ar atitinka šie rizikos kriterijai:

13.1. projekto (projektų) įgyvendinimo vieta (geografinis ryšys);
 13.2. projekte (projektuose) numatyta vykdyti arba vykdoma veikla (ekonominis ryšys);
 13.3. susiję asmenys, susiję projektai, partnerinės įmonės (teisinis ir (arba) asmeninis ryšys);

13.4. projekto funkcinis nesavarankiškumas (funkcinis ryšys).

14. Minimalus rizikos kriterijų skaičius tyrimui dėl dirbtinai sukurtų sąlygų pradėti ir vykdyti nenustatomas. Jei vertinimo metu nustatoma, kad projektas (arba projektai) atitinka ne mažiau kaip 3 (tris) Metodikos priede pateiktus rizikos kriterijus, turi būti atliktas papildomas patikrinimas dėl galimai sąmoningo asmenų veikimo ar veiksmų derinimo siekiant dirbtinai sukurti sąlygas gauti paramą, kaip nurodyta Metodikos 7 punkte.

15. Esant sąmoningo veikimo ar veiksmų derinimo siekiant dirbtinai sukurti sąlygas gauti paramą požymių, nepriklausomai nuo nustatytų rizikos kriterijų skaičiaus, turi būti registruotas įtariamas pažeidimas ir vykdomas pažeidimo tyrimas, kurio metu turi būti įvertinti visi objektyvūs ir subjektyvūs elementai, kaip numatyta Metodikos 8 punkte.

16. Tais atvejais, kai projektas atitinka 3 ir daugiau rizikos kriterijus, ir (arba) nustačius sąmoningo asmenų veikimo arba veiksmų derinimo požymių, tačiau pritrūksta įrodymų konstatuoti, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, projekto administravimas ar priežiūra tęsiami įprasta tvarka. Agentūros informacinėse sistemose toks projektas pažymimas ir administruojamas kaip rizikingas dėl galimai dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti.

17. Paramos gavėjams, dėl kurių projektų jų įgyvendinimo ar priežiūros metu konstatuotos dirbtinai sukurtos sąlygos, taikomos atitinkamos sankcijos, kaip numatyta KPP ir SP paramos priemonių įgyvendinimą reglamentuojančiose taisyklėse bei atitinkamai Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“, ar žemės ūkio ministro tvirtinamoje sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant SP intervencines priemones taikymo metodikoje. Agentūra apie tokius paramos gavėjus ir projektus informuoja teisėsaugos institucijas.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Pasikeitus Metodikoje nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos teisės aktų nuostatos.

19. Metodikos nuostatos taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja ES ir kitiems Lietuvos Respublikos teisės aktams.

20. Jei KPP priemonių įgyvendinimo taisyklėse ar SP intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėse nustatomas kitoks teisinis reguliavimas, nei šioje Metodikoje, vadovaujamosi atitinkamai KPP ar SP intervencinių priemonių įgyvendinimo taisyklėmis.

Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos priedas

Eil. Nr.	Rizikos kriterijus	Rizikos kriterijų detalizuojantys pavyzdiniai požymiai
1.	Projekto (projektų) įgyvendinimo vieta (geografinis ryšys)	1. Keli fiziniai ir (arba) juridiniai asmenys planuoja įgyvendinti ir (arba) įgyvendina projektus ir (arba) vykdo veiklą tuose pačiuose ar gretimuose pastatuose ir (arba) tuose pačiuose / gretimuose žemės sklypuose (nuosavybės, nuomos arba kitais teisėtais valdymo pagrindais). 2. Kelių fizinių ir (arba) juridinių asmenų ar jų vykdomos veiklos registracijos vieta, projektų įgyvendinimo ar vykdomos veiklos vieta yra ta pati. 3. Ta pati fizinių ir (arba) juridinių asmenų investicijų, įrangos, įrengimų, medžiagų saugojimo, gyvulių laikymo vieta.
2.	Projekte (projektuose) numatyta vykdyti arba vykdoma veikla (ekonominis ryšys)	Skirtinguose projektuose ar versluose numatyta vykdyti ir (arba) vykdoma tokia pat ar ją papildanti veikla (vykdoma veikla arba dalis veiklos toje pat atitinkamoje rinkoje arba gretimose rinkose).
3.	Susiję asmenys, susiję projektai, partnerinės įmonės (teisinis ir (arba) asmeninis ryšys)	1. Tas pats asmuo ir (arba) kartu veikiančių asmenų grupė yra skirtingų projektų paraiškas pateikusių ir (arba) projektus įgyvendinančių subjektų vadovai ar dalininkai. 2. Tas pats asmuo ir (arba) kartu veikiančių asmenų grupė yra vadovai ar dalininkai kelių veiklos subjektų, tarp kurių yra ir subjektų, pateikusių projektų paraiškas ir (arba) įgyvendinančių projektus. 3. Fizinių ir (arba) juridinių asmenų susietumas, kuris vertinamas remiantis SVVPĮ, ETT bylomis.
4.	Projekto funkcinis nesavarankiškumas (funkcinis ryšys)	1. Skirtingų pareiškėjų, paramos gavėjų ir (ar) kitų subjektų planuojama arba vykdoma veikla daro įtaką viena kitai (pvz., galutiniam vykdomos veiklos rezultatui gauti reikia dviejų ar daugiau subjektų vykdomos veiklos ir (arba) investicijų). 2. Atskleistas (pvz., pagal įgaliojimą, atstovavimo (agentavimo) sutartį) ir (arba) neatskleistas atstovavimas. 3. Verslo subjektas ar veikla prieš paraiškos pateikimą buvo padalinti. 4. Keli subjektai keičiasi ar naudojami tais pačiais įrengimais, įranga, darbuotojų darbu ar kitais ištekliais, išskyrus atvejus, kai su paramos skyrimu susijusiuose teisės aktuose aiškiai įvardyta, kad tokia situacija laikoma įprasta ir (arba) skatinama subjektų bendradarbiavimo forma (pvz.: kooperacija, paramos priemonės, skirtos subjektų

	bendradarbiavimui skatinti ir pan.). 5. Verslai įsteigti ir (arba) įsigyti panašiu metu. 6. Projektų investicijos įsigyjamos iš tų pačių ir (arba) nesavarankiškų asmenų. 7. Panašumai projektų dokumentuose (pvz., panašūs projektų verslo planai, dokumentuose randamos tos pačios klaidos ir pan.) 8. Tos pačios projektų konsultavimo ar buhalterinės apskaitos įmonės ir (arba) asmenys. 9. Sutampa kelių fizinių ir (arba) juridinių asmenų kontaktiniai duomenys (telefonas, el. paštas, faksas, pašto dėžutė, ūkininko registracijos vieta ar kt.). 10. Komerciniuose santykiuose vyrauja vienas tiekėjas ir (arba) klientas. 11. Agentūros atliekamos patikrose skirtingiems subjektams atstovauja ir (arba) jose dalyvauja tie patys asmenys. 12. Skirtingi subjektai ar skirtinguose projektuose dalijamasi ta pačia infrastruktūra (pvz.: vandentiekio, šildymo, elektros, ryšių sistemos, keliai, aikštelės ir kt.). 13. Verslo subjektai vienas kitam teikia finansines paslaugas (pvz.: paskolas, garantijas, laidavimą). 14. Visa ar dalis projekto tikslams pasiekti būtina įranga, įrenginiai, nekilnojamasis turtas nevaldomi nuosavybės teise, išskyrus atvejus, kai su paramos skyrimu susijusiuose teisės aktuose aiškiai įvardyta, kad tokia situacija laikoma įprasta ir (arba) skatinama subjektų bendradarbiavimo forma (pvz.: kooperacija, paramos priemonės, skirtos subjektų bendradarbiavimui skatinti, ir pan.).
--	--

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-198](#), 2015-03-20, paskelbta TAR 2015-03-23, i. k. 2015-04043
Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 3D-889 „Dėl Dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-330](#), 2015-04-24, paskelbta TAR 2015-04-24, i. k. 2015-06224
Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 3D-889 „Dėl Dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-25](#), 2016-01-20, paskelbta TAR 2016-01-21, i. k. 2016-01272
Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 3D-889 „Dėl Dirbtinai sukurtų sąlygų paramai gauti nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-478](#), 2017-07-20, paskelbta TAR 2017-07-20, i. k. 2017-12479

Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-856](#), 2022-12-23, paskelbta TAR 2022-12-23, i. k. 2022-26575

Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo